

Keha / HL

Lausunto

Julkinen

Diaarinumero 35/090/2022

23.6.2022

Rikosseuraamuslaitoksen lausunto STM:lle

16.1. Mahdolliset muut kommentit liittyen hallituksen esitysluonnokseen

Sosiaali- ja terveysministeriö on pyytänyt lausuntoja luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi sosiaalihoitolain, terveydenhuoltolain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta. Esitysluonnos sisältää muutoksia lisäksi mm. mielenterveyslakiin, päihdehuoltolakiin, sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annettuun lakiin sekä Vankiterveydenhuollon yksiköstä annettuun lakiin. Rikosseuraamuslaitos toteaa pitävänsä uudistusta kokonaisuutena kannatettavana.

Hallituksen esityksessä on nostettu esille myönteisiä vaikutuksia viranomaisten, kuten Rikosseuraamuslaitoksen toimintaan uudistuksilla saavutettavan toiminnan selkeytymisen ja yhdenmukaistumisen myötä. Vaikutusten arviointi on tässä vaiheessa vielä haastavaa Rikosseuraamuslaitoksen ja Vankiterveydenhuollon yksikön toiminnan kannalta. Muutokset hoidon ja palvelujen saatavuudessa, yhteentoimivuudessa, hoidon jatkuvuuden turvaamisessa ja omatyöntekijään liittyvät säännösehdotukset ovat kuitenkin merkityksellisiä Rikosseuraamuslaitoksen näkökulmasta. Rikosseuraamuslaitos pitääkin perusteltuna, että asiassa olisi toteutettu nykyistä yksityiskohtaisempaa arviointia kustannus- ja muista vaikutuksista myös Vankiterveydenhuollon yksikön ja Rikosseuraamuslaitoksen osalta.

Vastuu sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämisestä siirtyy vuoden 2023 alusta hyvinvointialueille. Hyvinvointialueille on säädetty uudessa sosiaali- terveydenhuollon järjestämislaissa velvollisuus sovittaa yhteen kokonaisuuksiksi asiakkaiden sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut. Tästä näkökulmasta olisi hyvä huomioida myös vapautensa menettäneet asiakkaat. Tarkoituksenmukaista olisi turvata henkilön käyttämien palveluiden jatkuvuus niin, että ennen vankeusaikaa alkaneisiin vankilan ulkopuolisiin palveluasiakkuuksiin voisi turvautua vankeuden aikana ja sen jälkeen. Esimerkkinä tällaisista palveluasiakkuuksista mainittakoon opioidiriippuvaisten potilaiden korvaushoito. Vankiasiakkaiden eriyttäminen muun yhteiskunnan palvelujärjestelmästä on vaarana erityisesti, jos tiedonvaihtoa ja yhteistyöprosesseja ei saada sujuviksi ja tarpeen mukaisen hoidon jatkuvuudessa on ongelmia. Ehdotukset hoidon ja palvelujen yhteensovittamisesta, hoitojatkumoiden varmistamisesta, sosiaalihoollon omatyöntekijän rooliin tehtävät täsmennykset sekä sosiaalisen kuntoutuksen ehdotetut muutokset tukisivat ja edistäisivät osaltaan vankien ja tutkintavankien tarpeisiin vastaavien palvelujen saantia ja kehittymistä sekä rikoksetoman elämän edellyttämää tukea vankeusajan jälkeen. Yksittäisenä nostona Rikosseuraamuslaitos toteaa, että terveydenhuoltolain päihde- ja riippuvuuspalveluita koskevaan 28 §:än voisi harkita lisättäväksi myös selviämishoitopalvelut.

Siltä osin kuin esitys koskee Vankiterveydenhuollon yksiköstä annetun lain muuttamista, Rikosseuraamuslaitos toteaa pitävänsä perusteltuna, että lääkärin ja muun henkilökunnan kelpoisuusedellytyksistä säädetään lain tasolla. Vankiterveydenhuollon yksiköstä annetussa laissa säädettäisiin jatkossa asetuksenantovaltuudesta antaa sosiaali- ja terveysministeriön

asetuksella tarkempia säännöksiä opioidiriippuvaisten vieroitus- ja korvaushoidon antamisen edellytyksistä ja toteuttamisesta, sillä Vankiterveydenhuollon yksikkö ei kuulu terveydenhuoltolain soveltamisalaan, jossa asetuksenantovaltuudesta jatkossa säädettäisiin. Myös asetuksenantovaltuuden lisääminen vankiterveydenhuollon yksiköstä annettuun lakiin on perusteltua. Esityksen perusteella jää kuitenkin epäselväksi, mikä nimenomainen asetus on kyseessä.

Pääjohtaja

Arto Kujala

Lakimies

Heidi Lokasaari